

INFORMACE PRO ZÁKAZNÍKY

Vážení zákazníci,

Chtěli bychom Vám tímto poděkovat za Vaši důvěru a nákup v našem zahradním centru. Níže Vám přinášíme některé důležité informace.

Pokud jste si objednali sazenice rostlin, neodkládejte zbytečně jejich převzetí na poště. Po vybalení sazenic postupujte takto:

Prostokořenné sazenice: (týká se to především ovocných stromků) urychleně vložte kořeny do nádoby s vodou a nechte je několik hodin nasát při teplotě ideálně mezi 1 – 15°C. Poté doporučujeme co nejdříve provést jejich výsadbu na trvalé stanoviště. Místo roubování (očkování) u většiny ovocných dřevin musí být nad povrchem půdy! Pouze stromkové rybízy a angrešty jsou roubovány v korunce, podnož u nich můžete zasadit libovolně hluboko – podle toho, jak vysoko nad zemí budete chtít korunku. Pokud nemůžete provést bezprostřední výsadbu na trvalé stanoviště (např. máte sazenice na chalupu, kam se dostanete až o následujícím víkendu), udržujte sazenice v šeru a chladnu (ideálně do 10 - 15°C, aby nedocházelo k předčasnému rašení pupenů) a kořeny vlhké (např. obalením mokřým hadrem, založením do země, do mokřých pilin apod.) Nechat stát rostliny několik dní v kýblu s vodou není ideální. Po výsadbě doporučujeme alespoň na 1-2 roky ke stromku umístit kůl a sazenici k němu vyvázat, aby při větru nedocházelo k přetrhávání tenkých kořínků, dokud se strom dostatečně nebude kotvit svými kořeny. Pokud hrozí riziko okusem zvěří (srny, zajíci), doporučuji kolem kmínku instalovat zábrany proti okusu. Po výsadbě prostokořenných rostlin by mělo dojít k řezu po výsadbě = zkrácení výhonů na cca 1/3 původní délky, aby kořeny při rašení vyživovaly menší množství pupenů a strom se lépe a rychleji na novém stanovišti zakořenil. Tento řez je již částečně proveden námi před odesláním sazenice. Přesto doporučujeme sazenice sledovat, a pokud nechtějí ještě začátkem května rašit (dělají to zejména broskve a nektarinky), doporučujeme ještě radikálněji zakrátit stromek. Často se právě u broskvoní a nektarinek stává, že v prvním roce po výsadbě vyraší mnohem déle než jiné stromky. V roce 2009 mi několik broskvoní vyrašilo ze spících pupenů až koncem června!!! Už v květnu jsem chtěl sazenice vyhodit, že jsou mrtvé, ale nakonec jsem byl rád, že jsem to neudělal.

Sazenice vinné révy: obdrželi jste buď prostokořenné nebo kontejnerované sazenice. V obou případech jsou připraveny k výsadbě (není potřeba je nějak stříhat apod.). Pokud je nemůžete hned vysadit, udržujte je v chladnu (a prostokořenné sazenice kořeny ve vlhku) do doby výsadby. Sazenice vysadte našikmo do připravené jámy tak, aby hlavička (místo roubování) byla cca 1-2cm nad povrchem země. Nedivte se, že u kontejnerovaných sazenic je tato hlavička poměrně vysoko nad zemí, ale bohužel vyšší kontejnery se nevyrábí.

Sazenice jahod: *Prostokořenné:* ihned namočte kořeny a co nejdříve sazenice vysadte. Pokud to není možné, udržujte sazenice na světlém a chladném místě, kořeny vlhké a to až do doby výsadby. *Kontejnerované, s balem:* buď rovnou vysadte nebo pokud to není možné, umístěte sazenice do chladných a světlých prostor do doby výsadby. Při výsadbě dbejte, aby středové „srdíčko“ nebylo utopeno pod zemí. Jakmile vyraší několik nových listů na novém stanovišti, odstraňte staré a poškozené listy. Doporučujeme i provedení postřiku vhodným fungicidem proti skvrnitosti listů. Na jaře (ať už se jedná o sazenice vysázené na podzim nebo na jaře) doporučujeme provést přihnojení.

Sazenice kontejnerované a se zemním balem: (keře, stromy, trvalky, trávy, kapradiny): můžete rovnou sázet nebo do doby výsadby mít v kontejneru – substrát udržovat mírně vlhký. Při výsadbě sázejte sazenice stejně hluboko, jako byly v kontejneru. Doporučujeme, pokud jsou sazenice olistěné, neumísťovat je ihned na přímé slunce, ale postupně je na sluneční záření přivykat, aby nedošlo k popálení listů. Přece jen strávili nějaký čas v úplné tmě v balíku.

Kaktusy a sukulenty: Pokud tyto rostliny obdržíte v období říjen – březen, umístěte je na zimoviště (viz.návod k pěstování), pokud je obdržíte v období duben – září, můžete je umístit na letní stanoviště, ale raději je postupně přivykejte na slunce, přeci jen nějaký čas strávili ve tmě v balíku.

Tropické a subtropické rostliny: Jsou zasílány pouze v období cca březen – listopad při vhodných teplotách. Podle druhu a doby je umístěte na vhodné stanoviště. Pokud je budete dávat přímo na slunce, raději je na sluneční záření postupně přivykejte.

BUDKY PRO PTÁKY: Častá otázka zní – jakto, že budka není otevírací, aby se dala čistit??? Budky s menším vletovým otvorem (sýkorníky, špačnky) mají po zkušenostech (kdy vítr nebo predátoři dokázali víko odstranit) z boku pod stříškou 2 vruty – ty stačí šroubovákem odšroubovat a víko lze sundat a budku vyčistit. Při instalaci víka zpět doporučujeme šrouby namazat olejem nebo vazelínou, aby za rok s nimi šlo bez problémů opět pracovat. Čištění budky je vhodné provádět každoročně na podzim a zároveň budku v té době vydesinfikovat. Budku umístěte dle jejího typu do výšky cca 2,5 – 8m nad zemský povrch. Bližší informace o budkách a jejich umístění naleznete na webu ČSO (www.birdlife.cz).

Semena, chemické přípravky, hnojiva apod.: Bližší informace k jejich použití naleznete na obalu nebo na příbalovém letáku.

Návody k pěstování:

Sortiment rostlin, které nabízíme, je tak obsáhlý, že kdybychom měli ke každé rostlině psát návod k pěstování, vydal by tento manuál na tisíce stránek. Na Internetu lze dnes běžně sehnat návod na pěstování čehokoliv. Proto zde shrneme pouze některé rostliny, které se nejvíce prodávají. Pokud návod k pěstování Vaší rostlinky na Internetu nenajdete, kontaktujte nás a zašleme Vám ho e-mailem.

Kaktusy: Pokud chceme, aby kaktusy prosperovaly a kvetly, musíme se držet jednoduchého schématu (platného pro většinu druhů kaktusů). V době, kdy je u nás zima, je v jejich domovině většinou období sucha. Proto umísťujeme dokonalé suché rostliny (i substrát) na podzim na zimoviště. To by měla být místnost, kde se denní teploty budou pohybovat ideálně mezi 2-10°C. V té době nepotřebují světlo – můžou být i v šeru. Po celou zimu nesmí dostat ani kapku vody!!! Na letní slunné stanoviště je umísťujeme na přelomu března a dubna. Pokud jsme je zimovaly mimo dosah slunečních paprsků, přivykáme je na slunce opatrně, aby nedošlo ke spálení pokožky. Postupně je také začínám probouzet nejdříve mlžením a pak i zálivkou. Kaktusy se probudí, začnou růst a tvořit květy. Po celé letní období zaléváme dle potřeby, můžeme i mírně přihnout. Přesazujeme rostliny. Na zálivku jsou jednotlivé druhy různě náchylné - některé můžete nechat venku, ať do nich prší a bez problémů vydrží, jiné jsou náhlé na přemokření a reagují uhnitím kořenů a následně celé rostliny. Proto zaléváme tak, že další zálivku provedeme až po dokonalém vyschnutí substrátu po předchozí zálivce – tedy v létě cca 1x týdně až 1x za 15 dní – dle teplot, slunečního svitu apod. Od září připravujeme kaktusy na zazimování – omezujeme zálivku a na zimoviště přenášíme v říjnu dokonale suché rostliny.

Citrusy: Citrusové rostliny jsou buď keře nebo malé až středně velké stromy. Dají se pěstovat i v nádobách, kde kvetou i plodí a plody svojí kvalitou se neliší od dovážených. Květy citrusových rostlin bohatě medují a mají silnou a příjemnou vůni. Většina citrusů je jednodomá a samosprašná. Květy se tvoří hlavně na jednoletém dřevě. Některé druhy kvetou jen jednou ročně (pomerančovníky), jiné kvetou vícekrát nebo s krátkými přestávkami (citroníky). Ze semen vypěstované rostliny kvetou velmi pozdě, až v 17 letech. Řízkované či roubované rostliny začínají plodit již ve třetím a čtvrtém roce. Plná plodnost začíná mezi 6 - 10 rokem. Od kvetení do uzrání plodů uplyne u nejranějších mandarinek 17 týdnů, u pozdních 5 měsíců, rané pomeranče dozrávají za 6 - 7 měsíců, citroníky za 7 - 8 měsíců, pozdní druhy za 11 - 14 měsíců. Některé citrusy mají současně dozrávající plody, malé plody zelené, květy i poupata. Většina rostlin reguluje násadu plodů opadem. Uvádí se, že na vývoj 1 plodu je potřeba 20 listů. Pro dobrý růst a vývoj rostlin je nutný dostatek světla, tepla, vláhy a velmi důležitá je

provzdušněná půda, hlavně v nádobách. Optimální teplota pro většinu citrusů je 22 -24°C. Aktivní růst již začíná při 12°C. Klesne-li teplota na 10°C přecházejí citrusy do stavu vynuceného klidu, který snášejí i několik měsíců bez poškození a je možno je tak přezimovat. Snižuje se nárok rostlin na vodu, světlo a živiny. Pokles teploty do - 2°C snášejí dobře otužené rostliny bez poškození. Větší poklesy teplot mohou způsobit i uhynutí. Citrusy jsou rostliny světlomilné, ale při vynesení navenek je musíme přivykat přímému slunečnímu záření postupně ubývajícím zastíněním. Pro závlivu je vždy vhodnější vlažná a měkká voda, kořenový bal musí být dobře provlhčený, ne však přemokřený. Zem s dostatkem humusu, slabě kyselá pH 6,5 - 7,0. Hlavně v nádobách musí být dost vzduchu v půdě. Přihnojovat je možno každý týden plným hnojivem, slabými roztoky 0,1 - 0,2 %.

Pampas – Pampová tráva: Bezesporu nejmajestátnějším zjevem mezi u nás pěstovanými travami je *Cortaderia selloana*. Kortadérie, jak jí počestně nejčastěji říkáme, má totiž poněkud speciální nároky. Nelze se tomu divit, protože pochází z Argentiny a jižní Brazílie. Z této části světa toho u nás venku moc neroste. Kortadérie se vyskytuje na pampách, což jsou stepi, tedy rostlinná společenstva s převažujícím zastoupením trav. Mohutná trsnatá tráva s zelenošedými, úzkými, dlouhými a převislými listy není většinu roku nijak nápadná. Koncem léta však na starší rostlině vyrazí 10 až 20 velkých, hustých, stříbřitých klasů. V plném květu bývá v září a říjnu. Její chocholy jsou pak až 50 cm dlouhé a celá rostlina dosahuje 1,2 až 2,5 m; v domovině dokonce 5 m. Kortadérie je dvoudomá bylina a nejpěknější květenství mají samičí rostliny, jenž se dále množí vegetativně. Je tomu tak i u několika kultivarů, podobných původnímu druhu. *Cortaderia selloana 'Pumila'* je vysoká pouze 0,5 až 1,0 m; čistě bíle stříbrná '*Silver Comet*' 1,2 až 1,5 m. Obvyklé velikosti jsou stříbrná '*Argentea*'; krémově bílá, bohatě kvetoucí '*Sunnigdale Silver*' a narůžovělá, méně kvetoucí a choulostivější '*Rosea*'. Kortadérie si zaslouží solitérní umístění. Snažíme se přitom zdůraznit jak velikost (šířka až metr) a výšku rostliny, tak světlou barvu květenství. Nedávejte tedy do blízkého okolí dřeviny ani vyšší trvalky, zvláště ne s pestře zbarvenými květy. Nesázejte před bílou zeď, nejlépe působí vzdálené tmavé pozadí. Pokud máte zahradu ve svahu, lépe vynikne tato tráva při pohledu zdola. Pěstování může být úspěšné jedině v teplé oblasti na plně osluněném místě. Na ploše asi čtverečního metru půdu zpracujeme do hloubky 40 cm a obohatíme kompostem. Obsah živin by měl být vyvážený. Podle potřeby přimísíme písek a pokud není podloží dobře propustné, drenážujeme. Vysazujeme zásadně na jaře, případně v létě. Pokud se však stane a nakoupíte na podzim, nechejte sazenici v kontejneru. Zazimujeme s nepatrnou závlivkou v prostředí těsně nad nulou. Po jarní výsadbě však vodou nešetříme, sucho je žádoucí od září. Začátkem listopadu odřízneme květenství, která použijeme k suché výzdobě interiéru. Byla by ovšem chyba odstraňovat u země listy, ty naopak pevně svážeme do jakéhosi snopu chránícího kořeny. Smyslem dalších opatření je totiž jak zamezit hlubšímu promrznutí, tak zejména udržet kořenový bal přes zimu v co největším suchu. Někdo to řeší drátěnou klecí potaženou fólií, někdo staví bednu a vykládá ji pěnovým polystyrénem. Jednodušší je patrně obalit listy ještě nějakou pytlovinou nebo podobným izolačním materiálem, aby se zajistila vzdušnost a pak překrýt fólií dobře zajištěnou před větrem. Na jaře v dubnu se celý kryt odstraní a tráva teprve nyní těsně nad zemí se uřízne. Teď je také vhodná doba pro množení opatrným rozdělení trsů. I přes tato nezbytná opatření si člověk v našem klimatu nemůže být nikdy jist, zda choulostivá kráska z pamp vydrží. Pokud se to však podaří, stojí výsledek za námahu. zdroj: <http://pestovani-rostlin.unas.cz/>

Fíkovník smokvoň: Když mluvíme o fikusu jako pokojové rostlině a o ficích usušených v balíčku, jsou mnozí lidé v rozpacích, zda tu je nějaká souvislost. Je i není. Něco mezi 600 až 1 000 druhů rodu *Ficus* roste v tropech Indie, jihovýchodní Asie, Indonésie, Afriky a Austrálie. Jsou to mohutné stromy, jejichž vzdušné kořeny přeměněné na kmeny mohou někdy tvořit celý les, avšak i keře nebo liany. Těmto stálezeleným rostlinám, z nichž některé se pěstují v interiérech, říkáme česky fikusy. Nejznámější je s velkými, podlouhlými, lesklými a kožovitými listy *Ficus elastica* – f. kaučukodárný (nejde však o kaučukovník). Menší, špičatě vejčité listy a často více kmenů s převislými větvemi jsou typické pro *F. benjamina*. Obrovské kožovité listy nese *F. lyrata*, opravdu ve tvaru lyry. Nově je nyní pěstován *F. maclelandii* (syn. *F. binnendijkii*), který poznáte podle dlouhých, úzce kopinatých, převislých listů. Stručný výčet běžných pokojových fikusů by pak mohla uzavřít popínavá liana s malými vejčitými listy – *F. pumila* (syn. *F. stipulata*). Pouze jeden druh je opadavý, jen ten se česky nazývá fíkovník a dává ovoce známé po celém světě. *Ficus carica*, fíkovník smokvoň, pochází z největší pravděpodobností z Malé Asie. V Mezopotámii jej pěstovali již někdy před 5 000 lety. Odtud se šířil Středozemím na západ, ale dostal se také do Indie a nakonec i Číny, Austrálie a Ameriky. Díky své vitalitě roste na mnoha místech zplaněle ve volné přírodě. Ostatně i u nás se mu to několikrát

krátkodobě podařilo. V Evropě fíkovníky provázejí od antických dob pobřeží Středozemního moře. Tam, kde najdou jen trochu půdy a v hloubce vodu, stojí mohutné, košaté stromy až 15 m vysoké. Na rozdíl od většiny subtropické vegetace snáší však fíkovník i určité mrazy, a proto jej nalezneme též v jižním Bulharsku, v Moldávii, na Krymu, v západní Francii. Ojedinele už jen jako keř roste v Maďarsku a jižním Slovensku. V ČR se s fíkovníkem potkáte vzácně v městské zástavbě v Brně, v Praze i v zahradách pod Hradem, dále na jižní Moravě a v Polabí. Dobře známý fíkový list má 3 až 5 laloků s různě hlubokými zářezy, je sytě zelený a značně drsný. Pozoruhodné jsou „květy“. Fíkovník na první pohled totiž vůbec nekvete a v úžlabí listů se jednotlivě hned tvoří malé fíky. Zjednodušeně lze říci, že fík je vlastně zdužnatělé květní lůžko (sykonium) s velkým počtem drobných nahlučených květů a později semínek uvnitř. Nahoře je opylovací otvor. Rostliny jsou dvoudomé, tedy jedinci odděleného pohlaví. Na samčích keřích rostou pouze nejdle kaprifíky (kozí fíky). Dovnitř malých fíků na samičích rostlinách přenáší pyl jeden druh vosičky. Keř kaprifíků stačí na opylení 20 až 25 samičích fíkovníků. Vše je dále komplikováno v subtropích až třemi sklizněmi fíků do roka, vývojem vajíčků a jejich přezimováním uvnitř kaprifíků. Vzhledem k okolnosti, že u nás nežijí opylující vosička, je důležitá existence kultivarů, jejichž neoppylené fíky neopadávají, ale dále narůstají. Jde o adriatickou skupinu, kterou jedinou můžeme u nás pěstovat, abychom ochutnali vlastní fíky. Množíme tedy vegetativně pouze samičí rostliny. Pokud si však koupíte sušené plody, jde o opylované a větší fíky skupiny smyrenské, často také dovážené přímo opravdu ze Smyrny v Turecku. Společným znakem rodu *Ficus* je vylučování mléka. Také fíkovník tedy mléčí, a to i nezralé plody, které mohou způsobit žaludeční potíže. Zralé fíky hruštičkovitého tvaru podle odrůdy zežloutnou, zhnědnou nebo až zčernalou, což je v zeleném listí nejlépe patrné. Dorůstají 3 až 6 cm, dužnina je pak bělavá až temně červená. Zralý fík vydrží na větvi jen velmi krátkou dobu, pak opadne a podlehne zkáze, pokud ho ještě předtím nenapadnou včely a vosy. Po utržení nutno zkonzumovat do dvou dnů. I v zemích, kde jsou fíky běžným ovocem, je proto zřídka vidíme na trhu čerstvé. Obsahují 20 až 26 % cukru (po usušení 60 až 75 %) a lze říci, že společně s datlemi od pradávna energeticky zajišťovaly obyvatelstvo hlavně v severní Africe. Avšak, i když fíkovník smokvoň nebude třeba mít každoročně zralé plody, a jak už víme „nekvete“, stojí za to jej pěstovat jako dekorativní rostlinu s nápadnými listy. Podle možností zvolíme některý z postupů.

Volná venkovní výsadba: Vybereme maximálně teplé místo v závětrí před jižní stěnou. Fíkovník miluje slunce, přímo úpal. Má četné povrchové kořeny, ale současně proniká do hloubky. Plochu alespoň čtverečního metru prokypříme a vylepšíme značným přídatkem kompostu do hloubky nejméně 40 cm. Zásoby živin by měly být vysoké, včetně vápníku, jen s dusíkem opatrně. Fíkovník vysazujeme v dubnu alespoň 50 cm od stěny, mírně hlouběji (asi o 5 cm) a během léta vydatně zaléváme. Výhony vedeme rovnoběžně se zdí. V listopadu pružné letorosty opatrně postupně ohneme k zemi, zajistíme proti uvolnění a zakryjeme alespoň 30 cm půdy, listů, slámy nebo jiného vzdušného izolačního materiálu. Na mrazuvzdornost se názory liší a jistě jsou značné rozdíly mezi odrůdami. Letorosty vydrží něco mezi -9 až -16 °C. V naší průměrné zimě nechráněné na povrchu půdy pomrzou celkem pravidelně. Díky velké regenerační schopnosti však zjara fíkovník opět raší. Odkrýváme v polovině dubna a přihnojíme na keř dávkou 50 až 100 g Cereritu. Keř tvarujeme vyřezáváním silnějších větví tak, abychom měli stále mladé ohebné výhony. I když květnové mrazíky někdy spálí listy, dosáhne brzy keř 1,5 m i více. Zralé fíky budou na podzim na jednoletém a dvouletém dřevě.

Volná výsadba v nevytápěném skleníku (fóliovníku): Ve skleníku, kde na jaře rychle zeleninu a později vysazujeme papriky a okurky, jde fíkovník výhodně umístit ke štítu na severní stranu, aby nestínil. Dobře snáší suchý vzduch a vysoké teploty. Přes léto se rostlina velmi rychle vyvíjí a je jí nutné někdy zaštipnout nebo vyvázat ke konstrukci, aby se vešla do skleníku. Na zimu nemusíme nakopčovat, ale prostor kolem větví vyplníme co nejvýše úlomky polystyrénu, pytlovinou a podobnými materiály, které nám zde neuleť. Od listopadu do dubna nezaléváme. Velká vzdušná vlhkost může vést k plesnivění přezimujících mladých fíků. Sklizeň těchto plodů je v létě, další zrají na podzim. Keř udržujeme nezahuštěný.

Pěstování v přenosných nádobách: Fíkovník je silně rostoucí dřevinou a nádoba vhodná pro něj za několik let musí mít průměr alespoň 30 cm, což představuje hmotnost přes 20 kg. To je závažné hlavně pokud stěhujeme po schodech. Fíkovník sázíme do co nejlepší humózní půdy a každoročně měníme horní vrstvu. Při přesazování je často nutné odřezat některé silné kořeny, což dobře snáší. Během léta průběžně přihnojujeme plným hnojivem, případně i na list (0,2% roztok). V nádobách si vzhledem k bezmrazému zimování můžeme vytvořit velmi elegantní stromek na nízkém asi 40 cm kmínku s 5 až 7 vodorovně odstálými větvemi. Vzhledem k tomu, že fíkovníku opadává listí, je možno přezimovat v jakémkoliv, i tmavém, prostoru s teplotou těsně nad nulou. Zaléváme velmi opatrně. Fíky

můžeme mít, jak z přezimovaných plodů, tak na podzim. Při náhlých teplotních změnách po přenášení mohou ovšem opadat. Pokud je podzimní transport už neúnosně namáhavý, vykopeme na zahradě na suchém místě jámu a sem fíkovník spustíme. V tomto případě jej však pěstujeme ve tvaru keře. Sazeničky fíkovníku bývají běžně k dostání u pěstitelů subtropických rostlin, ve specializovaných zahradnictvích a na výstavách. Sami si je můžeme brzo vypěstovat z jednoletých vyvrálých větví Dřevnaté řízky odebíráme na podzim v délce 10 až 20 cm a necháme chvíli ve vodě, aby nezaschl latex. Uchováme do jara v bezmrazém prostředí těsně nad nulou v mikrotérovém sáčku s vlhkým perlitem. Píchnáme tak, aby horní očko bylo asi 2 cm nad půdou do lehkého substrátu, v prostředí teplém 20 až 25 °C, Pěstování ze semen není vzhledem k uvedeným opylovacím poměrům vhodné. Několik sazenic snadno však získáme hřížením nebo odrýváním oddělků ze starších keřů. Nejlépe se pochopitelně fíkovník daří pěstování ve volné půdě ve studeném jen těsně nad nulou vytápěném skleníku tak, jak se to kdysi od 18. století také dělalo ve fíkovnách. Tyto zasklené haly byly obdobou oranžerií s citrusy. Naproti tomu „sušení“ v malém květináči na ústředním topení bez vegetačního klidu, není pro tuto dřevinu šťastné. zdroj: <http://pestovani-rostlin.unas.cz/>

Kustovnice čínská: je keř dorůstající asi 2,5 m. Větve se snadno rozklánějí. Listy jsou na větvích jednotlivě i ve svazečcích po třech. Jsou kopinaté až vejčité. Podle zeměpisné polohy a klimatu kvete od června do srpna. Květy jsou nafialovělé opylované hmyzem. Plodem je červená bobule asi 2,5 cm podlouhle oválná. Kustovnice roste dobře na lehčích půdách i půdách chudých. Při dobrých půdních podmínkách a dostatku vláhy se velmi odvědí velikostí plodů i jejich vyšším počtem. Půda by měla mít okolo pH 8, spíše lehčí písčitojílovitá. Nejlépe je vysazovat v březnu až dubnu, na vzdálenost 2 – 2,5 m. V řádcích může být na 1 – 1,5 m. Vyplatí se dát do jámy buď vyvrálý hnůj lépe kompost. Půda kolem rostlin se udržuje nakypřená, bez plevelů nebo zamulčovaná kůrou. Chlévská mrva se dává dle možností na podzim. Koncem dubna 500-600 kg /ha močoviny, v květnu až červnu 500-600 kg/ha fosforečnanu amonného. Od konce května až po celé období kvetení a násady plodů každých 15 – 20 dnů důkladný výživový postřik na list, listovým hnojivem. Zalévejte každých 25 dní od konce dubna až do poloviny června dle možností. Jednou až dvakrát v září a říjnu. První a poslední závlivka by měla být vydatná až 60mm. Výchovní řez - Cílem je zajistit brzkou násadu plodů. První rok se hlavní kmen zapěstovává do výšky 50 -60 cm. Okolo hlavního kmene si vyberte 3-5 postranních větví rovnoměrně rozmístěných, které budou sloužit jako základ koruny a ty seřízněte na 10-20 cm, aby se podpořilo druhotné větvení. Mezitím nechte 3-4 větve z hlavního kmene bez zaštipování, ty budou sloužit jako dočasná plocha pro rannou násadu plodů. Nově narostlé výše položené větve se zakracují, aby se posílily níže položené výhony. Ve druhém roce vyberte jeden silný, vertikální výhon ze spodního patra jako prodloužení kmene. Zakraťte jej o 10-20cm, aby se podpořilo větvení. Potom vyberte 1 až 2 pruty a zakraťte je o 10cm pro plodné výhony. Pokud jsou nějaké vlky z kosterních nebo vedlejších větví, ponechte jeden a zakraťte ho 10-20cm nad korunou stromu. Potom ponechte 4-5druhotných výhonů, které budou tvořit druhotnou plodící plochu. Všechny ostatní výhony z hlavního kmene se odstraní. Ve třetím až pátém roce následuje postup z druhého roku a použijte spodní větve, aby posílily a zvětšily korunu. Pokud nějaký vzpřímený výhon vyrostl z vrchní části rostliny, ponechte jeden a zakraťte ho 10 -20 cm nad korunou. Když neroste žádný vertikální výhon z hlavního kmene, vyberte 1 – 3 vertikální výhony z vrchních větví 15 – 20 cm od hlavního kmene a zakraťte je, na 20 cm nad korunou. Po pěti letech pěstování dorůstá průměrný strom výšky 1,6 m a šířky koruny 1,5m. Kmen má průměr asi 6 cm. Prořezávání - Hlavní účel prořezávání je zmladit větve a získat pravidelně a vysoce plodící rostlinu. Princip je odstranit překřížené větve, zahušťující větve, přestálé větve a kořenové výmladky. Chceme vypěstovat zdravé výhony v prázdných místech koruny, které budou produkovat nové plodné výhony. Jarní prořezávání se provádí od poloviny do konce dubna. Odstraníme suché větve (díky dehydrataci) ze zimy. Cíl letního prořezávání je odstranit posilující výhony z hlavního kmene a hlavních větví. Ačkoliv pokud je v koruně mezera nebo prodloužení kmínku odumírá, udržujte je a zakracujte pro druhotné rozvětvení. V místech bez kmene vyberte vertikální výhony a nechte je do 10 cm nad korunou. Zimní prořezávání se provádí po sklizni nebo v únoru a březnu příští rok. Odstraňte silné výhony ze spodu a vrchu kmene, aby se udržela výška rostliny. Odstraňte staré, slabé, vzpřímené, překřížené, nemocné nebo trnité větve uvnitř koruny. Použijte silné výhony vyštipováním k vyplnění koruny a prodloužení plodného období.. Seřízněte přerostlé výhony. Nejnížší výhony by měly být 30 cm nad zemí. Po prořezání by měli být výhony rovnoměrně rozmístěny pro dobrý přístup světla

a vzduchu. Sklizeň a sušení ovoce - Sklizeň. Optimální sklizeň je, když je ovoce zralé z 80 – 90 %. Vyvarujte se sklíni po dešti. Bobule potřebují šetrnou péči, aby nedošlo ke stlačení a poškození. Sušení může být přirozeně vzduchem nebo mechanickou dehydratací. Sušení vzduchem. Rozmístěte plody ve vrstvě 2 cm a plody během sušení neotáčejte plody dokud nejsou suché. Pokud se plody sklízí po dešti, tak můžete plody promíchat dřevěnou tyčkou pro lepší usušení. Mechanická dehydratace. K sušení použijte proud horkého vzduchu. Sušárna je rozdělena do tří teplotních sekcí. V první sekci je teplota 40 – 50 o C a plody se tu nechávají 24 hodin. V druhé sekci je teplota 50 – 55 o C kde plody zůstanou 36 – 48 hodin. Ve třetí sekci je teplota 55 – 65 o C a plody zde zůstanou 24 hodin. Potom se plody vezmou ven ze sušárny, odstraní se stonky a plody se mohou vážit a balit. Ochrana rostlin - Integrovaný systém kontroly. Spalte všechny napadené větve a listy i jiné zbytky z pole a odstraňte všechn okolní plevel. Posilte závlahu a hnojení k docílení silného stromu. Chemická ochrana. Závisí na nemoci a napadení hmyzem. Musí se vybrat vhodné chemikálie, koncentrace chemikálií a způsob aplikace dle druhu napadení. Jedovatost ? - Lycium barbarum L. –Kustovnice cizí patří do čeledi rostlin lilkovitých. Solanaceae. Rostliny této čeledi obsahují solanin, jedovatý alkaloid. Ten obsahují i brambory, rajčata, paprika i další nám známé potraviny. Šlechtěním, výběrem rostlin i jejich jedlých částí, ale i úpravou v kuchyni se solanin vyvaří, zráním plodů přetvoří v nejedovaté látky nebo se jeho obsah sníží na zanedbatelné množství. Rostliny Kustovnice je možno koupit, ale také vypěstovat snadno ze semen dovážených plodů. Budou se lišit, tak jako se liší semenáče jiných druhů rostlin. Teprve výběrem z nich a vegetativním množením se získají lepší a jednodušší rostliny. Kustovnice z GOJI dovážených plodů má úzké listy, téměř stejné jako u nás divoce rostoucí kustovnice „pálavská“. Ta je označována jako Lycium halimifolium Mill. Nebo také Lycium barbarum L., stejně jako ta „pravá „ GOJI“ je také označována Lycium barbarum L. (z knihy WOLFBERRY od Paula .Grosse, vydané 2006. www.ordes@booksurge.com). Nabízí se kacířská otázka zda GOJI není jen regionální typ a staletí pilného čínského výběru. Je známo, že čínské provincie v „pásmu goji“ mezi sebou soutěží, která má ten který rok nejsladší plody GOJI. Plody GOJI se jedí hodně zralé a ještě lepší jsou sušené, kdy se stávají chutnější a co nejméně hořké. Mladé výhonky, uvařené (voda se vylije) jsou v Číně přílohou k masům, podobně jako u nás zelí.

Rakytník řešetlakový: je nová jedinečná kulturní ovocná rostlina, která si zaslouží tu nejvyšší pozornost laické i odborné veřejnosti. Plody, listy i kůra obsahují velké množství cenných biogenních látek jako žádná jiná ovocná dřevina mírného pásma. Rakytník je unikátní rostlina se širokou paletou cenných látek, které čekají na využití. Rakytník je keř s úzkými, stříbřitými listy. Dle odrůd dorůstá asi 2,5 až 3m výšky. Koření velmi široce, takže po zakořenění snese i dost sucha. Na kořenech jsou hlízkové bakterie, které poutají vzdušný dusík. Plodí nejpozději třetím rokem po výsadbě. Je naprosto mrazu odolný. Je to rostlina dvoudomá, tedy plodný keř musí mít opylovače. Ve výsadbě stačí jeden opylovač na 10 rostlin, pyl se přenáší větrem, opylovač vždy po větru. Plody zrají v září až v říjnu. Rakytník dobře roste v každé půdě. Nesnese trvalé zamokření nebo zasolení. Při zavlažování a přihnojování přináší vysoké výnosy. Spon výsadby 2,5 m x 3 m. Při výsadbě přidat dobrý kompost a superfosfát se vyplatí. Nesnáší zastínění, potom neplodí. Sklizeň plodů ručně je velmi náročná. Plody je nejlépe odřezat i s větvkami, dát do PE sáčku do mrazáku, více než – 20°C . Druhý den se nárazem na podložku plody oddělí a vysypou ze sáčku. Aby sklizeň byla každoroční, je nutné plodové keře mít dva a sklizeň řezem střídát, nebo každý rok sklízet jen polovinu keře. Řezat jen výhony do prům. 1 cm. Využití plodů je mnohostranné, šťáva, dřeň, kombinace s jinými druhy ovoce, broskve, hrušky, jablka aj.

Schizandra – Klanopraška: Popínavá rostlina původem z Číny a Japonska známá pod názvem "Strom pěti chutí". Je to světlomilná rostlina, ale nesnáší přehřátí na kořeny podobně jako Clematisy. Doporučuje se tedy povrch půdy v okolí kořenů Schizandry stínit (třeba jinou rostlinou). Snáší mráz až do - 30°C. Plody jsou v hroznech až po 40ti bobulích jasně červené barvy a dozrávají v září. Jsou bohaté na vitamín C a obsahují též schisandrin (látky s povzbuzujícími účinky).

Borůvky kanadské: Jsou mrazuodolné a kyselomilné rostliny. Vysazujeme je tedy ideálně do rašeliny nebo substrátu s její příměsí. Ideální umístění je slunce až polostín. Zejména v době vegetace

od kvetení do tvorby plodů vyžaduje borůvka kanadská vlhčí půdu. Takže buď sázíme do vlhčích poloh nebo musíme zalévat, aby bohatě plodily. Lze přihnojit speciálními hnojivy pro borůvky nebo jiné kyselomilné rostliny.

Brusinky: Stejně jako u borůvek jde o kyselomilné rostliny, ale na rozdíl od nich v příliš vlhké půdě trpí houbovými chorobami, uhníváním kořenů apod. Půdu by tedy měly mít dostatečně propustnou. Umístění na slunci až v polostínu. Hnojení stejně jako u borůvek.

Zimolez kamčatský („Kamčatská borůvka“): Odolná rostlina, která na rozdíl od borůvek nevyžaduje kyselou a vlhčí půdu. Lze ji tedy s úspěchem pěstovat i tam, kde borůvky neprosperují. Plody dozrávají již koncem května a velmi chutnají ptákům – dávejte tedy pozor, aby Vás při sklizni nepředběhli...

Muchovník: Amelanchier je původní rostlina kanadských prerií a v Kanadě je pěstován v mnoha odrůdách. Hodně druhů muchovníku se nachází také v Evropě a na severu Asie. Tyto druhy mají význam spíše okrasný. Amelanchier alnifolia je krásný keř, dorůstající asi do 2 m výšky. Může se též zapěstovat jako stromek. Nejvyšší hodnotou muchovníku je jeho vysoká odolnost vůči zimě a rané dozrávání plodů. Může být pěstován ve vyšších polohách i na krajním severu, kde plodí a dozrává každoročně a kde jiné ovocné druhy nemohou růst a plodit. V zimě snese i -40°C. Vysazené rostliny začnou plodit již na 3. rok po výsadbě a plodí každoročně po dobu 40 - 50 let. Keř je samosprašný. Na zahradě stačí i jen jedna rostlina a dobře plodí. Průměrná úrodnost z jednoho keře je 8-15 kg oválných tmavofialových bobulí s vysokým ojíněním. Bobule podle vzhledu snadno zaměníte s velkoplodými borůvkami. Bobule jsou velmi šťavnaté, sladké příjemné chuti a barva šťávy je nádherně karmínová. Muchovník patří k nejranějším medonosným rostlinám. Rozkvétá v dubnu a květy snesou jarní mrazíky až do minus 5–7°C. Plody dozrávají v polovině až do konce června. Muchovník roste dobře a zdravě v každé půdě a téměř není napadán chorobami a škůdci, má tuhý, lesklý list. I když muchovník bude růst a plodit bez jakékoliv péče, za dobrou péči a přípravu půdy se odvděčí vyšší úrodou a kvalitnějšími plody. Tedy: mladé rostliny můžeme vysadit do jamek 60 x 60 x 60cm a zasypeme kompostem nebo vyrytou zeminou, do níž vmícháme asi 400 gramů cereritu. Rostliny vysadíme do úrovně kořenového krčku a dobře přišlápeme, zalijeme a přihneme kyprou zemí. Zálivka po výsadbě je nezbytná, aby rostliny dobře zakořenily. Pokud jsou dobře zakořenělé, snesou i dlouhé období sucha mnohem lépe než jiné ovocné druhy. Na jaře se výhony na keřích seříznou na 1/3 délky, aby keře lépe rozvětvily. Mohou se seříznout i v druhém roce, aby keř měl asi 10 - 15 výhonů. Po 3. roce, když muchovník začíná rodit udržujeme výšku rostlin řezem na úrovni 2 - 2,5 m, aby se plodnost rozložila po celé délce výhonu a nebyla jen na jeho vršku a také pro pohodlnou sklizeň. Pokud se na výhonech přestanou vytvářet nové, mladé přírůstky, keř se omlazuje tak, že se vždy 1/3 výhonů ořeže na úrovni půdy / podobně jako u rybízu. Mladé výhonky se někdy pod vahou plodů rozklání a vyplatí se vyvázat je, než zdřevnatí. Pokud se sází více keřů volí se spon 2m x 3,5 - 4m. Při jarním postřiku ovocných stromů se může postříkat i muchovník. Za vegetace stačí jeden postřik na list Horizontem. U nás škůdci zatím netrpí. Keř koření do hloubky až 140cm a kořeny se široce rozkládají až do dvojnásobku průměru koruny, takže vodu i přihnojení spolehlivě najde. Od poloviny června bobule muchovníku dozrávají. Za slunečného počasí se sklízí na dvakrát. Když je chladněji je sklizeň postupná. Plody obsahují 8 - 12 procent cukru, organické kyseliny, třísloviny, až 1 procento pektinů, karotin, vit.C, vit.B2, a také až 1000 mg/proc. anthokyanů, které jsou nově poznány jako aktivní činitelé v prevenci celé řady chorob a hlavně rakoviny. Dužina plodů je šťavnatá. Pro vyšší výtěžnost šťávy je výhodné, pokud se plody nechají po sklizni ještě asi 7 dnů přezrát. Pak se vylisuje až 80 procent šťávy. Šťáva má nádhernou karmínovou barvu a v kombinaci s rakytníkem vytváří podle zastoupení celou barevnou škálu pro míchané nápoje. Z plodů může být zavařenina, kompot, pasta, z polozralých želé. Barva dužiny je krásná a cenná i pro jiné potravinářské využití. Odvar z listů upravuje žaludeční a střevní potíže. Amelanchier alnifolia je vysoce cenná ovocná rostlina, která patří do každé zahrádky. Svou vysokou odolností proti nízkým teplotám, jistotou každoroční sklizně, nutriční hodnotou i nenáročností k půdním podmínkám je nenahraditelný hlavně ve vyšších polohách, kde jiné ovocné druhy neprosívají. Na našem trhu jsou nabízeny i jiné druhy muchovníků, hlavně pro okrasné

účely. Jsou různého vzrůstu i stromovitého a plody většinou malé a různé chuti. Jako ovocné rostliny se nehodí.

Jinan dvoulaločný: *Ginkgo biloba* je asi nejstarší rostlinou na naší planetě. Tento strom se totiž vyznačuje mimořádnou odolností vůči klimatickým změnám a přírodním živlům, včetně ohně. Je to jediný žijící zástupce rostlinného druhu, který byl ještě donedávna považován za dávno vyhynulý. Zůstal prakticky nezměněn více než 150 milionů let (někdo dokonce tvrdí 300 000 000 let) a mohl tu růst když po této zemi běhali dinosauři. Dosáhne výšky až 30 metrů a šířky 9 metrů, ale rostou pomalu a existují různé variety, zakrslé, převislé nebo s různě tvarovanými a zbarvenými listy. Pěstování je snadné, prospívá ve většině druhů půd, ačkoli nejraději má propustnou, sušší jílovitou hlínu a pozici chráněnou před větrem. Netrpí chorobami ani škůdci. Dobře zakořeněné rostliny jsou odolné proti suchu a zvládají i městský znečištěný vzduch. Snášejí také půdu upěchovanou a chudou na živiny – další důvod k výsadbě v ulicích. Tyto stromy jsou buď samčí nebo samičí. Ale pozor, jen samčí rostliny jsou vhodné do ulic a blízkosti domů, protože plody samičích stromů nepříjemně zapáchají. *Ginkgo* roste většinou pomalu, průměrně méně než 30 cm za rok, a to v období od konce května do konce srpna. Růst je celkem nepředvídatelný, jeden rok nerostou třeba vůbec a druhý rok mohou vyrůst i o 1 metr. Navíc to zřejmě vůbec nesouvisí s vodou nebo dostatkem živin. Strom začíná plodit ve věku 35 let, jeden samčí strom stačí pro opylování pěti samičích. K tomu může dokonce dojít až poté, co plody spadnou na zem. Plody zatím nejsou pro nás tak důležité jako listy. Pohlaví stromu lze někdy ještě před dospělostí určit, protože samičí mají téměř horizontální větve a hluboce vykrajované listy, zatímco samčí větve svírají s kmenem ostřejší úhel a listy jsou vykrajované méně (ale ne vždy je to úplně zřejmé). Větve samičích mohou být naroubovány na samičí strom (a obráceně) a zajistit tak oplodnění. Tyto stromy se mohou dožít až dva tisíce let.

Pupečník asijský: *Centella asiatica*, v Indii označovaná jako *Gotu Kola*, se již po celá staletí používá k léčbě celé řady onemocnění. Stimuluje centrální nervový systém a tradičně se využívá ke zlepšení mentálních a poznávacích funkcí. Právě díky těmto účinkům se v zemích Středního a Dálného východu tato bylina lidově označuje ve volném překladu jako „potrava pro mozek“, (mozkový nutrient). Důkazem jejích omlazujících a revitalizujících účinků je, podle domorodého obyvatelstva Srí Lanky, dlouhověkost slonů žijících v této oblasti, kteří se v hojném množství živí právě touto rostlinou. *Centella asiatica* je vytrvalá drobná rostlina s plazivým oddenkem, která může dorůst až do délky dvou metrů. Typické pro tuto bylinu jsou její okrouhlé dužnaté listy na bázi srdčité vykrojené a růžově proužkovaný stonek. Vrchní strana listu je hladká, zatímco spodní je řídce ochlupená. Právě v souvislosti s příznivými účinky na buňky mozku se často uvádí, že tvar listů *Centella asiatica* nápadně připomíná tvar mozkových hemisfér. Květy této byliny jsou obvykle červené, růžové nebo bílé. Plody jsou podlouhlé s tvrdým povrchem a matně hnědé barvy. Roste v bahnitém či bažinatém terénu v tropických oblastech Indie, Pákistánu, Srí Lanky, Madagaskaru a jižní Afriky. Lze ji nalézt také ve východní Evropě, kde roste jako plevel na polích a vlhkých stinných místech. K léčivým účelům se obvykle používají její listy a kořeny. *Centella* sice pochází z Indie, ale v létě poroste i na vašem záhoně venku. Může se pěstovat i celoročně v pokojových podmínkách třeba v závěsném květináči. Dobře se rozrůstá plazivými oddénky, snadno zakořeňuje a pokryje plochu. Listy se dají několikrát v roce ostříhat nůžkami a nasušit pro pozdější použití. Teplota při sušení nemá přestoupit 30°C, aby se zachovaly účinné látky. Pro dobrý růst vyžaduje dost vody a snad jen mírné přihnojení plnými hnojivy nebo před výsadbou dobrým kompostem. Plevel se musí včas vytrhat, později by to bylo obtížné. Před příchodem zimy se mohou sklídit, omýt a nasušit celé rostliny i s kořeny. Jen pár rostlin se vysadí do květináče a přezimuje v místnosti (15°C), pro možnou výsadbu v příštím roce.

Eleuterokok trnitý: Vytrvalý keř dorůstající výšky 1 až 3 metry, se světle šedou kůrou, stonek i řapíky jsou hustě pokryté jehlicovitými trny (štětinami). Listy jsou dlouze řapíkaté, pětičetné, s lístky podlouhlými nebo eliptickými a na okrajích dvojité zubatými. Drobné květy vyrůstají na vrcholech větví v kulovitých okolících. Kvete počátkem léta. Plody jsou černé bobule. Dřeň kořenu je hnědožluté barvy, velmi intenzivně zapáchá a chutná velmi palčivě. Odtud pochází lidový název „divoký pepř“. Pochází z oblasti Dálného Východu a Číny, u nás je možné je pěstovat. Roste ve smíšených a

listnatých lesích, na pasekách i sutích v místech bez přímého dopadu slunečního svitu. Již od dávných časů je používán jako adaptogen (pomáhá tělu dosáhnout harmonie s prostředím) a afrodisiakum. Kořeny se sbírají na podzim, po rozřezání na menší kousky a suší se na stinném místě, nebo umělým teplem do 50 °C. Droga má po usušení aromatický zápach, jako po pepři a palčivou chuť. Pěstování je snadné, jen mladé rostliny potřebují přistínit.

Leuzea šustivá: Původní obyvatelé pozorovali, že jelen maralu ze sněhu vyhrabává kořeny rostliny, která mu umožňuje přežít krutou sibiřskou zimu a zajišťuje té jeho dobrou reprodukci. Lidé se poučili a traduje se, že kořen z maralu pomáhá od 14 chorob a omlazuje. Pochází z jižní Sibiře, z alpinských luk 2000m nad mořem. U nás se pěstuje snadno a dobře snáší naše klimatické podmínky. Vadí mu snad jen horká a suchá léta, kdy ztrácí dočasně listy. V roce, když rostliny zakvetly může se sklízet kořen. Při mytí se nesmí odřít kořenová kůra. Rychle se vysuší (max. do 50°C). Nejosvědčenější lidový recept: 50gramů vysušeného kořene do 1 lt vodky. Za 10 dní se slije a 2 – 3 krát denně po 30kapkách na lačno používá. Zlepšuje adaptaci na stres a slabosti různého původu. Působí mírně anabolicky, na nárůst svalové hmoty. Snižuje hladinu cukru a cholesterolu v krvi. Pomáhá vyplavovat toxiny z těla, včetně alkoholu. Zmírňuje některé zvlášť reaktivní deprese a uvolněním endorfinů zvyšuje optimismus. Působí i jako afodisiakum proti impotenci vyvolané psychicky. Kdo ztratil chuť k jídlu, ten potom sní i hřebíky. Dobře se uplatňuje při vytrvalostních a zátěžových sportech. Čaj z listů, oslazený a okyselený kvůli lepší chuti, ten vás „nakopne“ a noční jízdy jsou bez problému. To říkají řidiči kamionů. Pokud se zkrmovaly sušené a granulované listy zvířatům, přinášelo to zlepšení užitkovosti.

Pokud byste přesto měli nějaké další dotazy, neváhejte nás kontaktovat – rádi Vám na ně odpovíme.

Václav Kovář – vedoucí zahradního centra